

SKP:n keskuskomitean 19.3. ehdotus SKP:n edustajakokouksen 2013 aloitteeksi

Talous ihmistä varten, ei päinvastoin

Talous ja markkinat hallitsevat yhä enemmän ihmisten elämää. Raha on tämän ajan ”pyhimys”, jonka alttarille uhrataan muut arvot.

Talouden pitäisi olla ihmistä varten, mutta nyt on päinvastoin. Ihmisten arvoa mitataan taloudellisella tuottavuudella ja tehokkuudella. Työntekijöillä on kapitalismissa arvoa vain niin kauan kuin heidän työnsä tuottaa pääomalle lisäarvoa tai muuta taloudellista tulosta. Pääoma pyrkii alistamaan kaikki elämänaikat kaupallisen voitontavoittelun kohteeksi. Sille luontokin on vain taloudellisen hyödyn välikappale.

Työväenliike ja kansalaisten vaatimukset ovat hillinneet monia rujoimpia piirteitä, jotka leimasivat kapitalismia vielä 1900-luvun alkupuolella. Tänä päivänä työväenliikkeen ja kansalaistoiminnan tuloksena saavutetut oikeudet ovat kuitenkin taas yhä laajemmin uhattuina. Nykyistä kapitalismia hallitsee rahalla lisää rahaa tekemään pyrkivät finanssipääoma. Se riistää ja alistaa yhä kovemmin muuta yhteiskuntaa.

Eriarvoistuva Suomi

Tulonjakoa on muutettu Suomessa 1990-luvun alun jälkeen rajusti pääomanomistajien hyväksi. Voimistunut hiostus ja epävarmuus leimaavat työelämää. Joukkotyöttömyydestä on tullut jatkuva ongelma. Terveys, asuminen, kulttuuri ja muut perusoikeudet on alistettu yhä laajemmin kauppatavaraksi. Talvivaaran kaivos on esimerkki siitä, miten rosvo kapitalismi ryöstää luonnonvaroja ja tuhoaa ihmisten elinympäristöjä.

Jyrki Kataisen johtama kuuden puolueen hallitus ja sen edeltäjät ovat avanneet portit suurpääoman yhä röyhkeämmälle saalistukselle. Pääministeri on julistanut eriarvoisen ja tuhoisan kehityksen suorastaan fantastiseksi. Sosialidemokraattien, Vasemmistoliiton ja Vihreiden roolina on puolestaan selitellä markkinaehtoiset oikeistolaiset ratkaisut ”ainoiksi mahdollisiksi”. Samalla hallitus on sitonut maamme yhä tiukemmin EU:n talouskurisopimuksiin.

Aloite toisenlaisesta taloudesta

Suomen työväenliikkeen päämääränä on vuoden 1903 Forssan kokouksesta alkaen ollut kaupunkien ja maaseudun työtätekevien ihmisten vapauttaminen pääoman kahleista, riistosta ja harvainvallasta. Suomen kommunistinen puolue jatkaa tätä kamppailua ja kutsuu mukaan kaikkia, joille ihmisten hyvinvointi ja hyvän elämän edellytysten turvaaminen on tärkeämpää kuin kaupallinen voitontavoittelu ja markkinoiden vapaus.

1. Oikeudenmukaisempi talous

Hyvinvointia ei luoda keinottelulla vaan työllä. Vastaavasti työn tulokset pitää jakaa oikeudenmukaisesti. On sietämätöntä, että rikkaassa Suomessa on yhä enemmän köyhiä.

- Työstä on maksettava sen tekijöille kunnollinen palkka. Minimipalkka tulee nostaa 1 500 euroon kuukaudessa. Tästä tarvitaan laki, joka koskee kaikkia työnantajia ja työntekijöitä, riippumatta heidän kotipaikastaan. Naisten euro ei saa olla pienempi kuin miesten, samasta työstä on maksettava sama palkka. Nuoria ei saa alistaa halpatyövoimaksi. Työehtosopimusten yleissitovuutta tulee vahvistaa niin, että sopimuksia ei voi kiertää esimerkiksi vuokratyöfirmojen kautta.
- Toimeentuloturvan minimitasot on nostettava vähintään 1 000 euroon kuukaudessa, verottomana. Se on taattava ilman byrokraattista nöyryyttämistä, ”yhdeksi luukulta” jokaiselle työttömälle, opiskelijalle, eläkeläiselle, sairaalle, vammaiselle ja muille täysi-ikäisille, joka eivät voi toimeentuloaan muuten turvata.
- On lopetettava eläkkeiden leikkaaminen ns. taitetulla eläkeindeksillä ja elinaikakertoimella. Väestön odotettavissa olevan eliniän kohotessa elinaikakerroin alentaa alkavia eläkkeitä. Se leikkaa voimakkaasti nuorten ikäluokkien tulevien eläkkeiden tasoa.

Verotus on suunnattu viime vuosina yhä enemmän pieni- ja keskituloisiin. Muun muassa arvonlisäverojen ja kunnallisverojen korotukset rasittavat eniten pienituloisia. Sen sijaan pääomatuloista ei makseta lainkaan kunnallisveroa. Hallitus on jakanut suuryhtiöille helpotuksia muun muassa yhteisö- ja energiaverotuksessa.

- Pääomatuloja on verotettava samalla tavalla kuin muitakin tuloja, progressiivisesti. Näin voidaan vahvistaa muun muassa kuntien palvelujen rahoitusta. On palautettava varallisuusvero suurille omaisuuksille. On kiellettävä veroparatiisit.
- Suurten yritysten verotusta on kiristettävä. Yritysten maksamat sosiaaliturvamaksut tulee porrastaa niin, että pääomavaltaiset isot yritykset maksavat niitä nykyistä enemmän. Pienten yritysten asemaa on helpotettava myös nostamalla arvonlisäverottoman liikevaihdon rajaa.
- On kiristettävä veroprogressiota 4 000 eurosta kuukaudessa ylöspäin. Toisaalta on nostettava verotettavan tulon alarajaa. Johtajien ylisuuria palkkoja ja palkkioita on leikattava.

2. Työllistävämpi ja inhimillisempi työelämä

Työn tuottavuuden kasvu on luonut mahdollisuuksia lyhentää yleistä työaikaa. Kuitenkin monet uupuvat kasvavan työtaakan alle samaan aikaan kun toiset ovat vailla työtä tai joutuvat tyytymään pätkätöihin. Alituinen kilpailu vääristää niin taloutta kuin ihmisten välisiä suhteita.

- Vaadimme yleisen työajan lyhentämistä 30 tuntiin viikossa tai 6 tuntiin päivässä ansiotasoa alentamatta. Uudistus tulee toteuttaa niin, että samalla ei lisätä hiostusta vaan jaetaan töitä uudelleen, luodaan lisää työpaikkoja. Näin voidaan parantaa sekä työllisyyttä että työssä jaksamista.
- Vastustamme eläkeiän nostamista. Vanhuuseläkkeelle siirtymisen ikä on jo noussut ja työurat ovat Suomessa pidemmät kuin keskimäärin EU:n alueella. Sen sijaan työkyvyttömyyseläkkeelle jäädään Suomessa keskimäärin 52-vuotiaana eikä tätä

ongelmaa ratkaista nostamalla yleistä eläkeikää.

- Vastaaminen talouden rakennemuutosten ja investointien haasteisiin edellyttää julkisen vallan tekoja uusien työpaikkojen luomiseksi. Suomessa on osaamista ja monia luonnonvaroja, joiden pohjalta voidaan synnyttää ekologisesti kestävälle pohjalle uutta valtion ja kuntien teollista ja palvelualojen tuotantoa. Voidaan kehittää esimerkiksi uusia metsäteollisuuden tuotteita, uusiutuvan energian tuotantoa, ympäristöteknologiaa, rakentamista, tietotekniikkaa, joukkoliikennettä ja monia muita palveluja.

3. Julkiset palvelut kuntoon

Julkisilla terveys-, sosiaali-, sivistys- ja muilla peruspalveluilla on tärkeä merkitys ihmisten hyvinvoinnin, tasa-arvon ja perusoikeuksien toteutumiselle. Nyt ne eriarvoistuvat ja heikentyvät. Valtavasti paisuneet yksityiset pääomat hakevat uusia voitontavoittelun mahdollisuuksia julkiselta sektorilta kilpailuttamisen ja yksityistämisen avulla. Hallituksen ajama suurkuntahanke, sosiaali- ja terveyspalvelujen keskittäminen sekä kuntien valtionosuuksien leikkaaminen palvelevat näitä kauppakamareiden, pääomasijoittajien ja palvelualojen suuryhtiöiden tavoitteita.

- Suurkuntahanke ja siihen liittyvä sosiaali- ja terveyspalvelujen keskittäminen on hylättävä. Kuntauudistukselle on annettava uusi suunta, joka turvaa lähipalvelut, parantaa kuntien rahoitusta ja kehittää lähidemokratiaa. Peruspalvelut on järjestettävä pääsääntöisesti kuntien omana toimintana ja lähipalveluina. Lisäksi on muodostettava vaaleilla valittu demokraattinen maakuntahallinto ohjaamaan laajoja seudullisia asioita, kuten erikoissairaanhoidon, maankäyttöä ja liikennettä.
- Kuntien rahoitusta on vahvistettava korottamalla kuntien saamia valtionosuuksia ja yhteisövero-osuuksia sekä saattamalla pääomatulot kunnallisverotuksen piiriin. Kunnallisvero on muutettava tulojen mukaan progressiivisesti kiristäväksi. Toisaalta kunnat voivat säästää tuottamalla palvelut itse sen sijaan, että niitä hankitaan ostopalveluina.
- Perusoikeuksien ja ihmisten tarpeiden kehitys edellyttävät myös julkisten palvelujen laajentamista. Esimerkiksi koulujen ja kirjastojen ohella tarvitaan myös muita maksuttomia informaatioyhteiskunnan palveluja. Vesi- ja energiatariffit tulee porrastaa oikeudenmukaisella ja säästävällä kulutusta suosivalla tavalla.

4. Ekologisesti kestävä talous

Ihmisten toiminnan tuloksena voimistunut ilmastonmuutos osoittaa, miten välttämätöntä ja kiireellistä on sovittaa talouden ekologisesti kestäviin puitteisiin. Tarvitaan talouden ekologinen rakennemuutos, jotta inhimillisen elämän edellytykset turvataan myös seuraaville sukupolville. Siksi on hylättävä pääoman logiikka, joka perustuu jatkuvaan määrälliseen kasvuun, ”kasaamiseen kasaamisen vuoksi, tuotantoon tuotannon vuoksi” (Karl Marx). Suomessa hallitus on kuitenkin ajanut alas ympäristönsuojelua ja tukenut monin tavoin luonnonvarojen tuhlaamista, jopa Talvivaaran kaltaisia ympäristörikoksiin syyllistyneitä yhtiöitä.

- Luonnonvarojen tuhlaavista tuotanto- ja kulutustavoista on siirryttävä toisenlaiseen kehitykseen, joka perustuu kierrätykseen, uusiutuviin luonnonvaroihin, kestäviin hyödykkeisiin ja julkisiin palveluihin. Luonnonvarojen ei saa tuhlaa myöskään asevarusteluun.

- On tehtävä ilmastolaki ja kunnalliset kestävän kehityksen ohjelmat, joiden avulla vähennetään ilmastopäästöjä 40 % vuoteen 2020 mennessä (1990 tasosta) ja siirrytään hiilineutraaliin energiatalouteen vuoteen 2050 mennessä. On panostettava energiaa säästäviin ratkaisuihin ja kotimaiseen uusiutuvaan energiaan, kuten puupohjaisiin biopolttoaineisiin, biokaasuun, tuulivoimaan ja aurinkoenergiaan. Ne ovat turvallinen, työllistävä ja ekologinen vaihtoehto ydinvoimalle. Päästökaupan kaltaisen ”vihreän kapitalismin” keinojen sijasta on kehitettävä valtion, kuntien ja osuuskuntien ei-kaupallista energiataloutta.
- Liikenteen aiheuttamien ympäristöhaittojen vähentämiseksi on suosittava lähipalveluja ja vahvistettava joukkoliikenteen, erityisesti raideliikenteen osuutta. Joukkoliikenteen lippujen hintoja on alennettava askeleena kohti maksutonta joukkoliikennettä.
- On tehtävä uusi kaivoslaki, joka säästää malmivaroja myös tuleville polville, antaa lisää valtuuksia estää kaivosten ympäristöhaittoja, kieltää uranikaivokset ja säättää kaivosveron.
- Suurteollisuuden ja EU:n ajaman tehotuotannon sijasta on edistettävä perheviljelijöiden ja yhteistoiminnan pohjalla tapahtuvaa ympäristöystävällistä kotimaista maataloutta. Myös Etelä-Suomessa on jätettävä riittävän laajoja metsä ja vesialueita luonnontilaan.

5. Taloudellinen demokratia

Talouden kehitys riippuu yhä enemmän ihmisten osaamisesta, osallistumisesta ja yhteistyöstä. Taloutta koskevat tärkeät ratkaisut tehdään kuitenkin yleensä pienessä piirissä, yhtiöiden johtajien, pankkiirien, suuromistajien, EU-komissaarien ja keskeisimpien ministereiden toimesta. Hyvä veli –verkostot ja korruptio vaikuttavat ja vääristävät päätöksentekoa. Oikeudenmukaisemman, inhimillisemmän, julkisemman ja ekologisemman talouden kehittämiseksi on demokratia ulotettava myös talouden alalle.

- Julkisella sektorilla ja yhteiskunnallisen omistuksen erilaisilla muodoilla (valtio, kunnat, osuuskunnat, yhteiskunnalliset yritykset) tulee olla taloudessa niin suuri osuus, että taloutta voidaan ohjata demokraattisesti ja suunnitelmallisesti. Tätä varten on luotava julkisen pankkisektori ja otettava koko yhteiskunnalle elintärkeät teollisuuden alat, kuten energiatuotanto, yhteiskunnalliseen omistukseen. Asumismenot on saatava kuriin mm. palaamalla vuokrasääntelyyn ja perustamalla kunnille omia rakennusliikkeitä.
- Vaadimme työpaikoille demokratiaa, jossa työntekijät voivat yhdessä hallita omaa työtään, olla mukana päättämässä investoinneista ja sopia tulosten jakamisesta. Tähän liittyy myös työntekijöiden ja heidän luottamustehtäviin valitsemiensa edustajien sopimusturvan vahvistaminen.
- Paikallisella toiminnalla kunnissa on luotava perusta osallistuvalla demokratialle, jolle osallistuva budjetointi antaa todellisia mahdollisuuksia ohjata resurssien käyttöä. Valtion ja kuntien päätöksenteon kytkökset suureen rahan on murrettava kehittämällä avoimuutta ja osallistuvaa demokratiaa.
- EU-sopimukset on alistettava sitovaan kansanäänestykseen, jossa kansalaiset saavat ratkaista hyväksyvätkö he EU:n muuttamisen yhä tiiviimmäksi ja autoritaarisemmaksi liittovaltioksi. On peruttava sitoutuminen talouskurisopimuksiin, joilla valtion budjetti- ja

talouspolitiikka on alistettu EU:lle. Keskuspankki on alistettava demokraattiseen ohjaukseen.

6. Kansainvälisesti solidaarinen talous

Maapallon rikkaudet jakautuvat nyt erittäin epäoikeudenmukaisesti. Sadan maailman rikkaimman ihmisen tulot riittäisivät poistamaan äärimmäisen köyhyyden useampaan kertaan. Myös suomalaiset yritykset ja maamme hallitus ovat mukana moninaisissa sopimuksissa ja järjestelyissä, joilla riistetään kehitysmaita ja käytetään hyväksi halpatyövoimaa. Kaikkien maiden työtätekevien ja vähävaraisten ihmisten yhteinen etu on muuttaa kansainvälinen järjestelmä oikeudenmukaisemmaksi ja solidaarisemmaksi.

- Pääomaliikkeiden vapautta on rajoitettava. On otettava käyttöön rahoitusmarkkoihin ja spekulatiivisiin pääomaliikkeisiin kohdistuva vero. Tällaisten verojen tuotto on ohjattava YK:n kehitysohjelmien toteuttamiseen.
- Suomi ei saa tukea EU:ssa talous- tai muita sopimuksia, joilla pyritään rajoittamaan kehitysmaiden oikeutta omiin luonnonvaroihinsa. On päinvastoin toimittava aktiivisesti oikeudenmukaisten kansainvälisten sopimusten puolesta niin yritysten, valtioiden, Euroopan kuin YK:n tasolla.

Kohti 2000-luvun sosialismia

Toisenlainen talous, joka on ihmistä varten eikä päinvastoin, syntyy työstä ja taistelusta. On selvää, että ne, joilla on nyt raha ja valta, eivät luovu siitä vain vetoamalla hyvään tahtoon. Radikaalien muutosten toteuttaminen vaatii monien nykyisin vallalla olevien totuuksien ja rakenteiden kyseenalaistamista, päättäväistä ja joukkomittaista taistelua sekä laajaa oikeiston ja suurpääoman vastaista yhteistyötä.

Toisenlaisen talouden rakentaminen tarkoittaa monia muutoksia, isoja ja pieniä ratkaisuja. Siirtyminen perusteiltaan toisenlaiseen talouteen, jossa ihminen on talouden tarkoitus, merkitsee pääoman arvonlisäykseen ja suuren rahan valtaan perustuvan kapitalismin asettamista kyseenalaiseksi. Me kommunistit olemme vakuuttuneita siitä, että tällainen radikaali uudistus voidaan toteuttaa. Siihen tarvitaan ihmisten aktiiviseen osallistumiseen perustuvaa nykyaikaista sosialismia.